

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Менеджменту

«Затверджую»
Завідувач кафедри
А.М. Михайлов (А.М. Михайлов)
«09» 06 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ВБ 1.5 Соціальна відповідальність

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет: Економіки і менеджменту

2020- 2021 навчальний рік

Робоча програма з Соціальної відповідальності для студентів за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Розробники:

к.е.н., ст. викладач

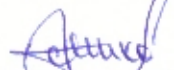
Ткаченко В.В.
прізвище, ініціали

підпис

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри менеджменту.

Протокол від "09" 06.2020 року № 12

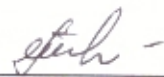
Завідувач кафедри

(підпис)

(Михайлов А.М.)
(прізвище та ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

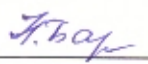
(Терещенко С.І.)
(прізвище та ініціали)

Декан факультету ЕіМ

(підпис)

(Строченко Н.І.)
(прізвище та ініціали)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(Т.Терашчук)

Зареєстровано в електронній базі:

27.07 2020 р.
дата

СНАУ, 2020 рік

© Ткаченко В.В., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <i>07 Управління та адміністрування</i>	Вибіркова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів: 6	Спеціальність <i>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</i>	2020-2021- й	
		Курс	
			1
		Семестр	
			1-й
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
			8 год.
		Практичні	
			8 год.
		Самостійна робота	
			104 год.
		Вид контролю:	
			іспит
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: магістр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для заочної форми навчання – 13/87 (16/104)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета: розуміння сутності, концепції, моделі та рівнів соціальної відповідальності, визначає місце та особливості соціальної відповідальності в діяльності різних суб'єктів суспільного розвитку з урахуванням екологічних аспектів соціальної відповідальності та їх нормативно-правового регулювання; формування механізмів управління соціальною відповідальністю та організація ефективної взаємодії роботодавців зі співробітниками, підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності; визначення напрямів активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності, розвиток соціальної відповідальності суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство; здійснення моніторингу соціальної відповідальності, оцінка ефективності корпоративної соціальної відповідальності; розвиток корпоративно-соціальної відповідальності як чинника підвищення конкурентоспроможності.

2.2. Завдання: вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умов стійкого розвитку суспільства; визначення можливостей використання зарубіжного досвіду та аналіз можливостей використання елементів зарубіжних моделей соціальної відповідальності в національній економіці; формування розуміння значення соціальної відповідальності держави, бізнесу, суспільства та людини; аналіз ролі держави в забезпеченні практики ефективної системи соціальної відповідальності.

Вивчення навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» передбачає формування у студентів компетентностей:

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
	Інтегральна компетентність		
1		Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, а також проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності.	ІК
	Фахові (спеціальні)		
1		Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.	ФК5
		Здатність реалізовувати зміст аграрної політики, формувати мету та систему цілей аграрної політики держави, аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку продукції аграрного сектора та зовнішньої торгівлі,	ФК 12

		оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва, визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають, обґрунтовувати пріоритети державної соціальної та екологічної політики.	
		Вміти орієнтуватися в науковій, науково популярній та псевдонауковій літературі; використовувати критичне мислення у своїй професійній галузі; аргументувати власне наукове знання.	ФК 13

2.3 Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.	ПРН 8

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджена на засіданні Вченої ради СНАУ, протокол № 6 від 26.12.2017 р.)

Змістовий модуль 1. Суть та завдання корпоративної соціальної відповідальності

Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Концепція менеджменту заінтересованих сторін. Переваги корпоративної соціальної відповідальності. Моделі корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку КСВ (Глобальний договір ООН). Вітчизняний досвід становлення КСВ. Внутрішнє і зовнішнє середовище КСВ. Матриця заінтересованих сторін КСВ.

Тема 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.

КСВ як складова стратегії управління та чинник підвищення конкурентоспроможності організації. Моделі аналізу заінтересованих сторін. Можливі загрози та шляхи мінімізації ризиків КСВ. / Організація діяльності з КСВ. Етичні кодекси. Структурні підрозділи та Комітети компаній у сфері

КСВ. Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з КСВ в компаніях.

Змістовий модуль 2. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 3. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Права людини і трудові практики як предмет КСВ. Міжнародні стандарти прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права дитини). Стандарти МОП і принципи Глобального Договору у сфері праці. Гідна праця як предмет КСВ. / Законодавство України у сфері праці як основа КСВ у відносинах з працівниками. Соціальний діалог і КСВ. Кращі трудові практики та показники внутрішньої КСВ: вітчизняний і зарубіжний досвід

Змістовий модуль 3. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.

Тема 4. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.

Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Якість продукції (стандарт ISO 9000). Соціально відповідальний маркетинг. Принципи добросовісної конкуренції.

Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу. Відповідальне ставлення до інвесторів та дотримання принципів корпоративного управління

Тема 5. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.

Історичні аспекти залучення і розвитку громад: від патронату до соціальних інвестицій. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням. Розвиток партнерств з місцевою владою та громадою. Участь компаній у життєдіяльності громад. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями. Участь компаній у життєдіяльності громад

Змістовий модуль 4. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 6. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності

Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів,

дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (Цілі розвитку тисячоліття, Декларація Ріо-де-Жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000).

Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародний та український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності

Змістовий модуль 5. Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.

Тема 7. Інформаційна політика і соціальна звітність

Принципи формування корпоративної інформаційної політики. Побудова системи комунікацій з КСВ. Консультації з заінтересованими сторонами на різних етапах розробки та впровадження стратегії з КСВ та механізм зворотного зв'язку з ними. Ресурси в сфері соціальної звітності. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI — Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Особливості соціальної звітності компаній в Україні.

Тема 8. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку

Відповідальна держава і сталий розвиток. Міжнародний досвід державного регулювання КСВ. Відповідальне споживання. Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві. Соціальна відповідальність освіти та науки. Співпраця бізнесу і освіти. Міжнародний досвід державного регулювання КСВ Проект міжнародного стандарту з соціальної відповідальності ISO 26000.

Змістовий модуль 6. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 9. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності

Показники внутрішньої КСВ. Модель «Лондонської групи порівняльного аналізу» і особливості її використання. Соціальний аудит. Збалансована система показників. Концепція потрійного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Моніторинг ефективності діяльності з організації КСВ. Рейтинги КСВ. Показники внутрішньої КСВ. Впровадження та розвиток системи соціального аудиту в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усь о- го	у тому числі					у сь ого	у тому числі				
л		п	л а б	ін д	с.р.	л		п	л а б	ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Суть та завдання корпоративної соціальної відповідальності. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності. Стратегія соціально відповідальної поведінки організації.												
<i>Змістовий модуль 1. Суть та завдання корпоративної соціальної відповідальності.</i>												
Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності							16	2	2			12
Тема 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією							12	-	-			12
Разом за змістовим модулем 1							28	2	2			24
<i>Змістовий модуль 2. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності.</i>												
Тема 3. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.							16	2	2			12
Разом за змістовим модулем 2							16	2	2			12
<i>Змістовий модуль 3. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.</i>												
Тема 4. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі							12	-				12
Тема 5. Соціально відповідальні							16	2	2			12

відносини бізнесу з територіальними громадами.												
Разом за змістовим модулем 3							28	2	2			24
МОДУЛЬ 2. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності. Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.												
<i>Змістовий модуль 4. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.</i>												
Тема 6. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.							10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 4							10	-	-			10
<i>Змістовий модуль 5. Інформаційна політика і соціальна звітність. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.</i>												
Тема 7. Інформаційна політика і соціальна звітність.							12	-	-			12
Тема 8. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку							12	-	-			12
Разом за змістовим модулем 5							24	-	-			24
<i>Змістовий модуль 6. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.</i>												
Тема 9. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності							14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 6							14	2	2			10
Усього годин							120	8	8			104

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності. 1. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності. 2. Концепція менеджменту заінтересованих сторін. 3. Переваги корпоративної соціальної відповідальності.	2
2	Тема 2. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності. 1. Права людини і трудові практики як предмет КСВ. 2. Міжнародні стандарти прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права дитини). 3. Стандарти МОП і принципи Глобального Договору у сфері праці. Гідна праця як предмет КСВ.	2
3	Тема 3. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами. 1. Історичні аспекти залучення і розвитку громад: від патронату до соціальних інвестицій. 2. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням. 3. Розвиток партнерств з місцевою владою та громадою. 4. Участь компаній у життєдіяльності громад. 5. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями.	2
4	Тема 4. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності 1. Показники внутрішньої КСВ. 2. Модель «Лондонської групи порівняльного аналізу» і особливості її використання. 3. Соціальний аудит. Збалансована система показників. 4. Концепція потрійного результату. 5. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. 6. Моніторинг ефективності діяльності з організації КСВ. 7. Рейтинги КСВ.	2
	Разом	8

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. Внутрішнє і зовнішнє середовище КСВ.	2
2	Питання професійної етики.	2
3	Методи та процедури оцінювання ефективності програм КСВ.	2
4	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	2
	Разом	8

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми та перелік питань	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності</p> <p>1. Концепція стійкого розвитку та концепція корпоративної стійкості.</p> <p>2. Особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку: соціальна відповідальність людини, держави, суспільства.</p> <p>3. Правова та позаправова соціальна відповідальність.</p>	12
2	<p>Тема 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією</p> <p>1. Соціальна відповідальність корпорацій як інструмент конкурентної боротьби.</p> <p>2. Форми та сфери участі організацій в КСВ.</p> <p>3. Принципи чесної конкуренції, етичної поведінки компаній щодо партнерів та соціально відповідального маркетингу.</p>	12
3	<p>Тема 3. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>1. Законодавство України в сфері праці як основа корпоративної соціальної відповідальності з працівником.</p> <p>2. Системи мотивації персоналу.</p> <p>3. Соціальний діалог і внутрішня корпоративна соціальна відповідальність.</p>	12
4	<p>Тема 4. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі</p> <p>1. Міжнародна ініціатива та законодавство України в сфері соціального захисту прав споживачів.</p> <p>2. Якість продукції (стандарт ISSO 9000).</p>	12
5	<p>Тема 5. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами</p> <p>1. Функціонування фондів громад.</p> <p>2. Особливості співпраці бізнес-структур з недержавними організаціями.</p>	12
6	<p>Тема 6. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності</p> <p>1. Ставлення до навколишнього середовища як форма вияву соціальної відповідальності.</p> <p>2. Екологічна компонента соціальної відповідальності.</p>	10
7	<p>Тема 7. Інформаційна політика і соціальна звітність.</p> <p>1. Фінансова та нефінансова звітність.</p> <p>2. Цілі та історія розвитку нефінансової звітності.</p>	12
8	<p>Тема 8. Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку</p> <p>1. Принципи побудови соціальної відповідальності менеджерів.</p> <p>2. Соціальна відповідальність інноваторів.</p> <p>3. Межі соціальної відповідальності інноваторів.</p>	12
9	<p>Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності</p> <p>1. Проблема вимірювання соціального внеску (соціального</p>	10

	ефекту діяльності) організації. 2. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	
	Разом	104

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, робота з книгою (читання, переказ, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. **Практичні:** лабораторний метод, практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання:

2.1. **Аналітичний** (суть: розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак).

2.2. **Дедуктивний метод** (суть: вивчення предметів чи явищ від загального до одиничного).

2.3. **Традуктивний метод** (суть: це висновки від загального до загального, від часткового до часткового, від одиничного до одиничного).

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів:

3.1. **Проблемний** (проблемно-інформаційний)

3.2. **Частково-пошуковий** (евристичний)

3.3. **Пояснювально-демонстративний**

4. **Активні методи навчання:** використання технічних засобів навчання, мозкова атака, ділові та рольові ігри, використання проблемних ситуацій, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. **Інтерактивні технології навчання:** використання мультимедійних технологій, електронних таблиць, quizizz, kahoot, padlet, співробітництво студентів (кооперація).

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація).

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
- експрес-контроль під час аудиторних занять;
- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;

- результати тестування;
- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									СРС	Разом за модуль та СРС	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5				
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	30	70 (40+30)	30	100
4	4	4	4	4	5	5	5	5				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Соціальна відповідальність. Конспект лекцій з дисципліни (для студентів магістратури денної та заочної форми навчання спеціальностей: 073 Менеджмент, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 074 Публічне управління та адміністрування, Економіка, 075 Маркетинг, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування)/ Укл. Дробчук Т.І.// Суми, 2017 р. - 226 стор. (протокол №5 від 24.03.2017 р.)

2. Соціальна відповідальність. Робочий зошит для практичних занять (для студентів магістратури денної та заочної форми навчання спеціальностей: 073 Менеджмент, 076 Підприємництво, торгівля та біржова

діяльність, 074 Публічне управління та адміністрування, Економіка, 075 Маркетинг, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування)/ Укл. Драбчук Т.І.// Суми, 2017 р. - 61 стор. (протокол №5 від 24.03.2017 р.)

3. Соціальна відповідальність. Методичні вказівки із самостійної роботи з дисципліни (для студентів магістратури денної та заочної форми навчання спеціальностей: 073 Менеджмент, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 074 Публічне управління та адміністрування, Економіка, 075 Маркетинг, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування)/ Укл. Драбчук Т.І.// Суми, 2017 р. - 16 стор. (протокол №5 від 24.03.2017 р.).

4. Навчально-методичні матеріали на основі платформи Moodle. URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1336>

12. Рекомендована література

Базова

1. Амосов О.Ю. Соціальна відповідальність влади і бізнесу як умова сталого розвитку. *Стійкий розвиток в умовах соціально-орієнтовної економіки* : монографія. Харків: «Смуґаста типографія», 2016. С. 16-25. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12964>.
2. Буковинської М.П. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу : монографія. Київ: ЦП «Компринт», 2015. 297 с.
3. Бурлакова Ю. М. Дослідження особливостей формування корпоративної соціальної відповідальності в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. №6. Т1.
4. Декларація Міжнародної організації праці основних принципів та прав у світі праці: ухвалена Міжнародною конференцією праці на її вісімдесят шостій сесії (Женева, 18 червня 1998 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260#Text
5. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Соціальна відповідальність : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2015. 519 с.
6. Конвенція МОП № 105 «Скасування примусової праці»), 1957. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
7. Конвенція МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу», 1973. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Конвенція МОП № 29 «Про примусову працю», 1930. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Конвенція МОП № 87 «Про свободу асоціації та захист права на організацію», 1948. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
10. Конвенція МОП № 98 «Про право на організацію і на ведення колективних переговорів», 1949. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>
11. Кузьмін О. Є. Соціальна відповідальність : навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 328 с.
12. Мельник С. В. Методичні рекомендації щодо формування та впровадження в Україні системи соціальної відповідальності бізнесу

- Луганськ: ДУН-ДІ СТВ, 2012. 27 с.
13. Олійник О. О. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління персоналом підприємства. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2015. № 1. С. 142-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvtpp_2015_1_17.
 14. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність : навч. посіб. Київ: «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с.
 15. Пархоменко О. С. Чинники і напрями розвитку політики корпоративної соціальної відповідальності українських компаній. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
 16. Сабецька Т. І. Соціальна відповідальність як філософія формування ефективної кадрової політики підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4030&i=10>.
 17. Софієнко А. В. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та сучасні тенденції. *Економічні інновації*. 2012. Вип. 47. С. 297–301.
 18. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. URL: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.
 19. Супрун Н.А. Інститут соціальної відповідальності бізнесу: принципи, завдання та пріоритети розвитку. *Наук. пр. Донецького нац. ун-ту. Серія: економічна*. Донецьк, ДонНТУ. 2011. Вип. 40-2. С. 22–34.
 20. Шаповал В. М. Соціальна відповідальність бізнесу в структурі управління економікою : монографія. Дніпропетровськ: ДВНЗ «НГУ», 2015. 357 с.
 21. Ярова В. В. Категорія «соціальна відповідальність» : теоретичні джерела, еволюція підходів до визначення, практика розвитку. *Вісн. Акад. праці і соц. відносин Федерації профспілок України*. 2016. № 4.

Допоміжна

1. Гирик О., Денис О., Дубовик О., Жеребило І. Корпоративна соціальна відповідальність : підручник. Київ: УБС НБУ, 2017.
2. Зелена книга ЄС «Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності» (EU Green Paper «Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility», 2001).
3. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства. Київ: Стандарт, 2015. 302с.
4. Лазоренко О. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій. Київ: СтилоС, 2007.
5. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності : посібник із КСВ. Київ: Видавництво «Енергія», 2008. 320 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Глобальна ініціатива відповідального лідерства (Global Responsible Leadership Initiative — GRLI). URL: <https://www.pngwing.com/ru/free-png-pbkzd>
2. Європейська академія бізнесу та суспільства (European Academy for Business and Society — EABIS). URL: <https://studix.eu/ru/evropejskaya-vyssshaya-shkola-byznesa/>
3. Європейська асоціація етики бізнесу (European Business Ethics Network — EBEN). URL: <https://eba.com.ua/about-us/>
4. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні. URL: <https://globalcompact.org.ua/>
5. Офіційний сайт Всесвітньої ради бізнесу із сталого розвитку (WBCSD). URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
6. Офіційний сайт організації "Бізнес за соціальну відповідальність" (Business for Social Responsibility). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/korporativnaya-sotsialnaya-otvetstvennost-v-ukraine-v-kontekste-mirovogo-opyta>
7. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу/ Представництво ООН в Україні. Ініціатива Глобального договору в Україні. URL: https://www.ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting_UA_.pdf